

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกทุเรียน
ในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
Cost and Return Analysis of Durian Cultivation
in Mueang Prachinburi District, Prachinburi Province

วาสนา แสนมา^{1,*} และ เบญจมาศ อภิสิตธิ์ภิญโญ²
Wasana Sanma^{1,*} and Benjamas Apisitpinyo²

Received 27 October 2025
Revised 16 November 2025
Accepted 20 November 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาต้นทุนการปลูกทุเรียน 2) วิเคราะห์ผลตอบแทนจากการปลูกทุเรียน และ 3) ประเมินความคุ้มค่าทางการเงินของการปลูกทุเรียน กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรจำนวน 35 ราย ในพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรีที่ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองอย่างน้อย 3 ปี มีการบันทึกต้นทุน-รายได้ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ต้นทุนทางตรง ต้นทุนรวม และตัวชี้วัดความคุ้มค่าทางการเงิน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายใน ระยะเวลาคืนทุน ผลตอบแทนจากการลงทุน และดัชนีความสามารถในการลงทุน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ต้นทุนในการปลูกทุเรียน ตั้งแต่การเตรียมดินจนกระทั่งเก็บเกี่ยวเป็นจำนวนเงิน 195,283.33 บาท 2) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อยู่ในช่วง 23.13%-152.06% โดยพื้นที่ขนาดเล็กให้ผลตอบแทนสูงกว่าอย่างเด่นชัด ส่วนพื้นที่ขนาดใหญ่มีภาวะการจัดการสูงและมีประสิทธิภาพลดลง ส่งผลให้ผลตอบแทนต่อไร่และความคุ้มค่าการลงทุนต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นทั้งหมด 3) ทุกกลุ่มพื้นที่มีความคุ้มค่าในการลงทุน โดยมีค่า IRR, ARR, NPV, PI และระยะเวลาคืนทุนอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แม้ผลตอบแทนแตกต่างกันตามขนาดพื้นที่ โดยพื้นที่ขนาดเล็กถึงปานกลางมีผลตอบแทนเด่นชัดและคืนทุนเร็วที่สุด ขณะที่พื้นที่ขนาดใหญ่มีความคุ้มค่าดีแต่ใช้ระยะเวลาคืนทุนนานกว่าเนื่องจากภาวะการจัดการสูง

คำสำคัญ: การปลูกทุเรียน, การวิเคราะห์ต้นทุน, ผลตอบแทนการลงทุน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ M.B.A., Student in Master of Accountancy, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

*Corresponding author, e-mail: wasana.sanma1989@gmail.com

² บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2539. รองศาสตราจารย์สังกัดหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² Master of Business Administration, Wongchawalitkul University, 1996. Associate Professor, Bachelor of Accountancy, Faculty of Management Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

Abstract

This research aimed to 1) examine the production costs of durian cultivation, 2) analyze the returns from durian cultivation, and 3) evaluate the financial feasibility of durian cultivation. The sample consisted of 35 farmers in Mueang Prachinburi District, Prachinburi Province, who had cultivated Monthong durian for at least three years and maintained cost–revenue records. Purposive sampling was employed, and data were collected through structured questionnaires and in-depth interviews. The analysis utilized percentage statistics, direct and total cost calculations, and financial feasibility indicators, including Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR), Payback Period (PP), Return on Investment (ROI), and Profitability Index (PI).

The findings revealed that 1) the total production cost from land preparation to harvest averaged 195,283.33 baht, 2) the return on investment (ROI) ranged from 23.13% to 152.06%, with smaller production areas exhibiting substantially higher returns, while larger areas faced greater management burdens and lower per-rai efficiency; and 3) all area groups demonstrated financial viability, with IRR, ARR, NPV, PI, and payback periods falling within acceptable ranges. Small- to medium-sized farms achieved the highest returns and the shortest payback periods. In contrast, larger farms remained financially viable but required more extended payback periods due to higher management burdens.

Keywords: Durian cultivation, Cost analysis, Return on investment

บทนำ

การปลูกทุเรียนในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น แต่ก็เผชิญกับความท้าทายหลายประการ ตั้งแต่ต้นทุนเริ่มต้นในการปลูกทุเรียนค่อนข้างสูง ครอบคลุมตั้งแต่ค่าพันธุ์ การเตรียมดิน ปุ๋ย และการดูแลรักษา รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการสวนและการเก็บเกี่ยว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้ ทุเรียนยังมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคและการรุกรานของแมลงศัตรูพืช เช่น โรครา เพลี้ยแป้ง และหนอน ซึ่งต้องใช้สารเคมีและเทคนิคการจัดการที่เหมาะสมในการควบคุม ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นและต้องการความรู้เฉพาะทาง สภาพแวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญ โดยต้องการสภาพอากาศและดินที่เหมาะสม รวมถึงการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการหาแรงงานที่มีทักษะและการบริหารจัดการที่ดีก็เป็นความท้าทายอีกประการหนึ่ง โดยมีแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การใช้เทคนิคการจัดการแบบผสมผสาน การให้การฝึกอบรมแก่เกษตรกรและการสนับสนุนจากภาครัฐ ทุเรียนในประเทศไทยสามารถปลูกได้ในหลายจังหวัด โดยเฉพาะในภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลาง และบางส่วนของภาคเหนือ โดยแต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกันในด้านพันธุ์และเทคนิคการผลิต โดยเฉพาะจังหวัดปทุมธานีที่มีชื่อเสียงในเรื่องของทุเรียนคุณภาพสูง แม้ว่าการปลูกทุเรียนจะมีความท้าทาย แต่ก็มีความคุ้มค่าสูงในการสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจ การจัดการกับปัญหาและอุปสรรคอย่างมีระบบ รวมถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้อุตสาหกรรมทุเรียนของไทยมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลดีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2567)

จังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกทุเรียน ครอบคลุม 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปราจีนบุรี กบินทร์บุรี ประจันตคาม ศรีมหาโพธิ และนาดี สภาพแวดล้อมของจังหวัดปราจีนบุรีเหมาะสมกับการปลูกทุเรียน ด้วยลักษณะดินร่วนปนทรายชั้นบน และหินผุกับศิลาแลงชั้นล่าง ทำให้ระบายน้ำได้ดี นอกจากนี้ยังมีภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน และความชื้นสัมพัทธ์ที่เอื้ออำนวย ส่งผลให้ทุเรียนปราจีนบุรีมีรสชาติหวานมันและกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ทุเรียนปราจีนบุรีมีทั้งสายพันธุ์การค้าและพันธุ์พื้นเมือง สายพันธุ์การค้าที่นิยมปลูก ได้แก่ ก้านยาว หมอนทอง ชะนี และกระดุมทอง ส่วนสายพันธุ์พื้นเมือง เช่น กบขายน้ำ ชมพูศรี และกำป่น จากการศึกษาในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า เกษตรกรที่ปลูกทุเรียน ซึ่งครอบคลุม 13 ตำบล โดยรวมทั้งหมดมีเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนประมาณ 157 ราย มีพื้นที่ปลูกทุเรียนรวม 2,770 ไร่ โดยมีพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้ว 1,574 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567) อย่างไรก็ตาม การปลูกทุเรียนในปราจีนบุรียังคงเผชิญความท้าทายหลายประการ และในปัจจุบันเกษตรกรเริ่มนำเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือนวัตกรรมมาใช้ เช่น ระบบน้ำหยด การใช้โดรนในการตรวจสอบสุขภาพพืช การใช้ปุ๋ยชีวภาพ หรือแอปพลิเคชันในการบริหารจัดการฟาร์ม แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์ด้านต้นทุนและผลตอบแทนทำให้เกษตรกร ทำให้ไม่สามารถวางแผนต้นทุนหรือประเมินความคุ้มค่าได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกทุเรียนในอำเภอเมืองปราจีนบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณที่สะท้อนความเป็นจริงในการลงทุน และสามารถนำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง หรือสนับสนุนเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาต้นทุนในการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาผลตอบแทนในการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางการเงินการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เกษตรกรทราบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองในพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต สามารถช่วยให้เกษตรกรปรับปรุงวิธีการปลูกทุเรียน ได้แก่ การจัดการน้ำ ปุ๋ย และการควบคุมโรค ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการทรัพยากร ได้แก่ น้ำและปุ๋ย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะช่วยลดค่าใช้จ่าย
3. หน่วยงานภาครัฐมีข้อมูลในการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง
4. เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนพันธุ์หมอนทอง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต
  - 1.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs: FC)

ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs: FC) หมายถึง ต้นทุนที่มีค่าคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงน้อยมากเมื่อระดับปริมาณการผลิตเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ผลิตจะผลิตมากหรือน้อย ต้นทุนคงที่ก็ยังคงเกิดขึ้นในจำนวน

ไกลด์เคียงเดียม (Goolsbee, Levitt & Syverson. 2022) ต้นทุนประเภทนี้เป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ต้นทุนและโครงสร้างเศรษฐศาสตร์การผลิต เพราะสะท้อนภาระผูกพันของผู้ประกอบการในการดำเนินกิจการโดยเฉพาะในการทำความเข้าใจต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตช่วยให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรและสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นเกี่ยวกับการลงทุน และด้านการบริหารจัดการต้นทุน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567) ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย

1.1.1 วัตถุดิบ (Materials) คือส่วนหนึ่งที่สำคัญของการดูแลการปลูกผลผลิตให้ได้ประสิทธิภาพวัตถุดิบแบ่งออกเป็น 2 แบบ (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566) ดังนี้

- วัตถุดิบทางตรง (Direct materials) คือ วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตสินค้า และมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต โดยสามารถระบุและคำนวณปริมาณและต้นทุนได้อย่างแม่นยำ วัตถุดิบทางตรงเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทหลักในการสร้างผลิตภัณฑ์สุดท้าย เช่น ปุ๋ยเคมี ดิน และน้ำ เป็นต้น

- วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect materials) คือ วัตถุดิบที่ใช้ในการดูแลและสนับสนุนกระบวนการผลิต แต่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักที่ใช้โดยตรงในการผลิต ซึ่งมีความสำคัญในการรักษาและสนับสนุนกระบวนการผลิตแต่ไม่สามารถระบุหรือคำนวณต้นทุนได้โดยตรงเหมือนวัตถุดิบทางตรง เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยอินทรีย์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องฉีดพ่นยา และค่าซ่อมแซมเครื่องจักร เป็นต้น

1.1.2 ค่าแรงงาน (Labor) หมายถึง ค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่จ่ายให้กับคนงานหรือลูกจ้าง ค่าแรงงานสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก (Freund, Mattoo & Antras. 2020) ได้แก่

- ค่าแรงงานทางตรง (Direct labor) คือ ค่าแรงที่จ่ายให้กับคนงานที่ทำงานโดยตรงในการผลิตซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิต เช่น ค่าจ้างคนงานในการเพาะปลูกผลผลิต ค่าจ้างคนงานที่ทำการตัดหญ้า ค่าจ้างคนงานที่ฉีดพ่นยาฆ่าแมลง ค่าจ้างคนงานที่เตรียมดิน เป็นต้น

- ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect labor) คือ ค่าแรงที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากค่าแรงงานทางตรงซึ่งสนับสนุนกระบวนการผลิตแต่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ค่าจ้างสำหรับการซ่อมแซมเครื่องจักร (เช่น เครื่องตัดหญ้า) ค่าจ้างบุคคลที่ทำงานด้านบริหารหรือสนับสนุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรงในการผลิต

1.1.3 ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing overhead) หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูป แต่ไม่สามารถระบุได้โดยตรงว่ามาจากวัตถุดิบหรือค่าแรงงาน โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีลักษณะเป็นการสนับสนุนหรือให้ประโยชน์ทางอ้อมในการผลิตสินค้า ซึ่งต้องมีการจัดสรรให้เหมาะสมกับต้นทุนสินค้า ผลรวมของค่าใช้จ่ายในการผลิตสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงาน (Utilities) และค่าเสื่อมราคา (Depreciation) (Nicholson & Snyder. 2020)

1.2 ต้นทุนผันแปร (Variable cost)

ต้นทุนผันแปร (Variable cost) หมายถึง ต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงตามระดับปริมาณการผลิต หรือปริมาณกิจกรรมของธุรกิจ กล่าวคือ เมื่อมีการผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนผันแปรจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สัมพันธ์กับผลผลิต และเมื่อการผลิตลดลง ต้นทุนผันแปรก็จะลดลงตามไปด้วย (Horngren, Datar & Rajan. 2021)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลตอบแทน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนเป็นกระบวนการประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยอาศัยหลักมูลค่าเงินตามเวลาและเทคนิคการวิเคราะห์ทางการเงิน ดังนี้

2.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) NPV เป็นการนำกระแสเงินสดสุทธิในอนาคตมาคิดลดด้วยอัตราคิดลด (Discount Rate) แล้วนำมาหักลบกับเงินลงทุนเริ่มต้น หากผลลัพธ์เป็นบวก หมายถึงโครงการสามารถสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ให้กับผู้ลงทุน (Ross, Westerfield & Jordan. 2021)

2.2 อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) เป็นเทคนิคการประเมินโครงการลงทุนที่อยู่ในกลุ่ม การวิเคราะห์กระแสเงินสดคิดลด (Discounted Cash Flow: DCF) ใช้เพื่อวัดอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีที่โครงการสามารถสร้างได้ โดย IRR คืออัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ของโครงการเท่ากับศูนย์ (Ross, Westerfield & Jordan. 2021)

2.3 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ใช้วัดผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้รับเมื่อเทียบกับจำนวนเงินลงทุนที่ใช้ไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมิน “ระดับความคุ้มค่า” และ “ประสิทธิภาพการใช้เงินลงทุน” ของโครงการหรือกิจกรรมทางธุรกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความคุ้มค่าการลงทุนและขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และต้นทุน (Atrill & McLaney. 2022)

2.4 ระยะเวลาคืนทุน (Payback period) เป็นวิธีการประเมินโครงการลงทุนที่ใช้วัดช่วงเวลาที่ใช้โครงการสามารถสร้างกระแสเงินสดสุทธิได้เพียงพอเพื่อชดเชยเงินลงทุนเริ่มต้นทั้งหมด เป็นวิธีการพื้นฐานในกลุ่มการวิเคราะห์การลงทุนที่เน้น “ความเร็วในการคืนทุน” มากกว่าการวัดมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระยะยาว (Atrill & McLaney. 2022)

2.5 อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average Rate of Return: ARR) เป็นวิธีการประเมินโครงการลงทุนที่ใช้ข้อมูลทางบัญชีเป็นพื้นฐาน โดยวัดผลตอบแทนของโครงการจากกำไรเฉลี่ยต่อปีเทียบกับเงินลงทุนเฉลี่ย หรือเงินลงทุนเริ่มต้นของโครงการ วิธีการนี้จึงจัดอยู่ในกลุ่มบัญชีเพื่อการบริหาร (Management Accounting) ซึ่งเน้นการใช้ข้อมูลทางบัญชีแทนกระแสเงินสดจริง (Atrill & McLaney. 2022)

2.6 ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) เป็นวิธีการประเมินโครงการลงทุนที่อยู่ในกลุ่มเทคนิคการวิเคราะห์กระแสเงินสดคิดลด (Discounted cash flow techniques) ซึ่งใช้เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าของโครงการโดยเปรียบเทียบ “มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ทั้งหมด (Present value of future cash inflows)” กับ “เงินลงทุนเริ่มต้น (Initial investment)” ของโครงการ (Atrill & McLaney. 2022)

3. มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุน จำเป็นต้องมีเครื่องมือทางการเงินและระบบบัญชีที่สามารถสะท้อนภาพรวมของกิจกรรมการผลิตได้อย่างแม่นยำ หนึ่งในเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญคือมาตรฐานการบัญชี ซึ่งเป็นแนวทางในการบันทึก ตีความ และแสดงข้อมูลทางการเงินของกิจกรรมกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 เรื่องกิจกรรม และฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพืชที่ให้ผลผลิต ซึ่งต้องมีการวางแผนต้นทุนและติดตามรายได้ได้อย่างเป็นระบบ

3.1 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 เน้นการจัดการ “สินทรัพย์ชีวภาพ” ซึ่งในบริบทของการปลูกทุเรียน หมายถึงต้นทุเรียนที่สามารถให้ผลผลิตได้ เช่น ผลทุเรียน มาตรฐานนี้กำหนดให้ต้นทุเรียนถูกจัดเป็นสินทรัพย์ และต้นทุนที่เกิดขึ้น ตั้งแต่การเตรียมแปลงปลูก เช่น ค่าต้นกล้า ค่าปุ๋ย ค่ายาป้องกันแมลง หรือค่าแรงงานการดูแลรักษา จะถูกบันทึกไว้เป็นมูลค่าสะสมของสินทรัพย์ชีวภาพ ทั้งนี้เพราะต้นทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิตในทันที แต่จะเจริญเติบโตต่อเนื่องจนกระทั่งสามารถเก็บเกี่ยวได้ มาตรฐานนี้จึงช่วยให้ผู้ประกอบการหรือเกษตรกรสามารถรับรู้ต้นทุนที่แท้จริงในแต่ละรอบปีของการผลิต และสามารถแยกความแตกต่างระหว่าง “สินทรัพย์ชีวภาพ” กับ “ผลิตผลทางการเกษตร” ได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการประเมินมูลค่าและรายได้ที่เกิดขึ้นจริงเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต

3.2 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 ได้กำหนดแนวทางการจัดการทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิต ซึ่งในบริบทของการปลูกทุเรียน หมายถึง ต้นทุเรียนที่ปลูกเพื่อให้ผลผลิตในระยะยาว จะถูกบันทึกเป็น "สินทรัพย์ถาวร" และต้องมีการคำนวณค่าเสื่อมราคาในแต่ละปี ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยหรือเกษตรกรสามารถวิเคราะห์ต้นทุนทางบัญชีในเชิงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการลงทุนเริ่มต้นจะถูกกระจายออกเป็นต้นทุนต่อปี ทำให้สามารถเปรียบเทียบกับรายได้ในแต่ละปีเพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธิ (Net return) ได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้ รายได้ที่เกิดจากการเก็บเกี่ยวผลทุเรียน จะต้องประเมินมูลค่าตามราคาตลาด ณ วันเก็บเกี่ยวตามหลักของมาตรฐานที่ 41 แล้วจึงบันทึกเป็นรายได้หรือสินค้าคงเหลือ ซึ่งเป็นการวางระบบบัญชีที่แม่นยำและรองรับการใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณอัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (ARR) ระยะเวลาคืนทุน (Payback period) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) หรือดัชนีการทำกำไร (PI) ได้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จารุณี พงษ์พิยเดช กฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์ และชูชาติ พ่วงสมจิตร (2563) ศึกษาการจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อทดแทนพืชไร่ของเกษตรกรในตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจผลิตทุเรียน รูปแบบการจัดการการผลิต และปัจจัยส่งเสริม-อุปสรรคในการดำเนินการปลูกทุเรียน ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จจำนวน 3 สวน ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจปลูกทุเรียนเกิดจากราคาพืชไร่ที่ลดลง ความเหมาะสมของพื้นที่ และความสะดวกด้านคมนาคม ด้านการจัดการพบว่าเกษตรกรผสมผสานหลักวิชาการกับประสบการณ์เดิม พร้อมแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร สื่อ และการศึกษาดูงาน ส่งผลให้ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ราคาทุเรียนสูง เครื่องมือพร้อม เงินทุนเพียงพอ และมีตลาดรองรับ ขณะที่ปัจจัยอุปสรรคคือความจำเป็นต้องเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตที่แตกต่างจากพืชไร่

ธิดารัตน์ จันทร์สอน และอรุช คงรุ่งโชค (2563) ศึกษาความคุ้มค่าของการปลูกทุเรียนหมอนทองอย่างยั่งยืนในเขตภาคใต้ตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินที่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนหมอนทองได้รับเมื่อตัดสินใจปลูกทุเรียนหมอนทอง และค้นหาวิธีการปลูกทุเรียนหมอนทองให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุดในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนหมอนทอง 397 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนหมอนทองมีเนื้อที่ปลูกทุเรียน หมอนทอง 11-20 ไร่ มีการปลูก 21-25 ต้นต่อไร่ โดยเกษตรกรมีการคัดเลือกพันธุ์เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุเรียนที่มีความแข็งแรงทนทานต่อโรค ทำให้ต้นทุเรียนเกิดความยั่งยืน ไม่เสี่ยงต่อการเกิดโรค ซึ่งความคุ้มค่าในทางการเงินเพื่อตัดสินใจปลูกทุเรียน หมอนทองในระยะเวลา 20 ปี โดยสรุปคือมีระยะคืนทุน (PBP) อยู่ที่ 8-25 ปี ซึ่งระยะเวลาคืนทุนเป็นเครื่องมือในการประเมินความเป็นไปได้ของการลงทุนอย่างง่ายและไม่ซับซ้อน เป็นการประเมินที่รวดเร็ว ซึ่งในกรณีที่อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) มีค่ามากกว่า 1 นับว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ที่น่าไปสู่การตัดสินใจลงทุนในการปลูกทุเรียนหมอนทองอย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืนมากที่สุด

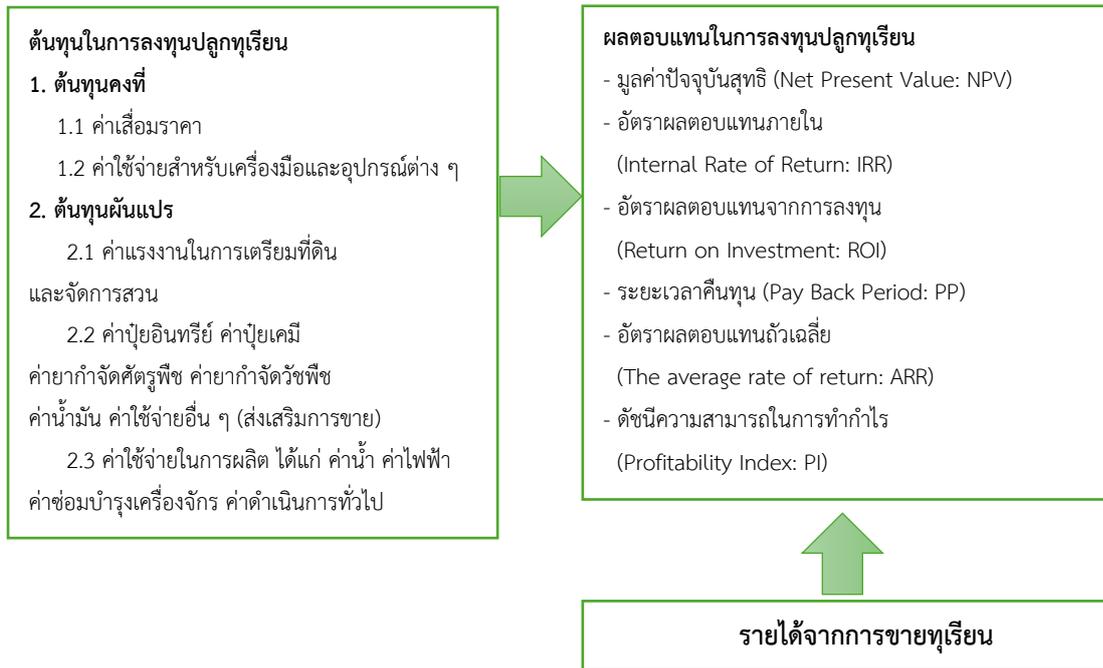
ณัฐริการ์ มากท่าชะ และพวงเพ็ญ ชูรินทร์ (2564) ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกทุเรียนของเกษตรกร หมู่ที่ 13 ตำบลนาขา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนการปลูกทุเรียน ตั้งแต่การเตรียมดิน จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลทุเรียน รายได้ที่ได้รับจากการลงทุนปลูกทุเรียน และวิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนปลูกทุเรียน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนทุเรียนของหมู่ 13 ตำบลนาขา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 196 ราย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกทุเรียน ตั้งแต่การเตรียมดิน จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลทุเรียนเป็นจำนวนเงิน 121,518.06 บาท 2) รายได้ที่

ได้รับจากการลงทุนปลูกทุเรียน รวมรายได้เฉลี่ยระหว่างปีที่ 6-20 ปี เป็นจำนวนเงิน 13,157,957.22 บาท และ 3) วิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนปลูกทุเรียน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 4,345,100.65 บาท โดยมีอัตราผลตอบแทนภายในจากการลงทุนร้อยละ 53 ระยะเวลาคืนทุน 5 ปี 7 เดือน 6 วัน และอัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ยร้อยละ 361

ธนภุต นิยมกาญจนา และคณะ (2565) ศึกษาารูปแบบการปลูกทุเรียนของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการปลูกทุเรียน ต้นทุนการผลิตทุเรียน และการวิเคราะห์ศักยภาพ และสภาพแวดล้อมการปลูกทุเรียนรูปแบบต่าง ๆ ของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากเกษตรกร จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปลูกทุเรียนของเกษตรกร จำแนกได้เป็น 3 รูปแบบหลัก ดังนี้ 1) การปลูกทุเรียนเชิงเดี่ยว 2) การปลูกทุเรียนแบบผสมผสาน และ 3) การปลูกทุเรียนแบบวนเกษตร ส่วนต้นทุนการผลิตทุเรียนของเกษตรกร การปลูกทุเรียนเชิงเดี่ยวมีต้นทุนสูงที่สุด รองลงมา คือ การปลูกทุเรียนแบบผสมผสาน โดยการปลูกทุเรียนแบบวนเกษตรมีต้นทุนต่ำที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ศักยภาพและสภาพแวดล้อมในการปลูกทุเรียนรูปแบบต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ 1) การปลูกทุเรียนเชิงเดี่ยว ให้ผลผลิต และรายได้สูง แต่ก็มีต้นทุนการผลิตที่สูง ขาดความหลากหลายของสายพันธุ์หรือชนิดพืชปลูก 2) การปลูกทุเรียนแบบผสมผสาน มีความหลากหลายของสายพันธุ์และชนิดพืชปลูก เกษตรกรมีรายได้ที่หลากหลายตลอดปี แต่ขาดการจัดการต้นทุเรียนที่ดี และ 3) การปลูกทุเรียนแบบวนเกษตร ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง มีสายพันธุ์ที่หลากหลาย ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ขาดการจัดการดูแลที่ดี ทำให้ผลทุเรียนไม่สมบูรณ์ จะเห็นได้ว่า การปลูกทุเรียนรูปแบบที่แตกต่างกัน มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การจัดการฟาร์ม การลงทุน และผลของการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับ ดังนั้น เกษตรกรอาจเลือกปลูกทุเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง หรือตามเป้าหมายที่ต้องการได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกทุเรียนในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี” ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดที่อ้างอิงจากหลักเศรษฐศาสตร์เกษตรและแนวคิดทางการเงิน โดยมุ่งเน้นการใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์การลงทุน (Investment analysis theory) แนวคิดดังกล่าวช่วยให้สามารถประเมินต้นทุนการผลิต รายได้ และผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับ รวมถึงการใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าและผลตอบแทนในระยะยาวอย่างเป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนในภาคเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ดังปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกทุเรียนในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงปริมาณแบบภาคสนาม (Field survey research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในพื้นที่ศึกษา และดำเนินการวิเคราะห์เชิงการเงินด้วยวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การคำนวณต้นทุนทางตรง ต้นทุนรวม และประเมินความคุ้มค่าทางการเงินในการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (The average rate of return method: ARR) ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งครอบคลุม 13 ตำบล โดยรวมทั้งหมดมีเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนประมาณ 157 ราย มีพื้นที่ปลูกทุเรียนรวม 2,770 ไร่ โดยมีพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้ว 1,574 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เน้นการวิเคราะห์เชิงลึกและใช้เกณฑ์คัดเลือกเฉพาะ โดยคัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี มีการบันทึกข้อมูลด้านต้นทุนและรายได้จากการขายผลผลิต จึงมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 35 ราย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการคัดเลือก

จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียน	จำนวนเกษตรกรที่เก็บข้อมูล
จำนวน 1-3 ไร่	16 คน
จำนวน 4-6 ไร่	11 คน
จำนวน 7-9 ไร่	2 คน
จำนวน 10-12 ไร่	5 คน
มากกว่าจำนวน 12 ไร่	1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกทุเรียนในอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยจัดทำขึ้นเอง ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการปลูกทุเรียนและการนำนวัตกรรมมาใช้ เช่น การเตรียมดิน การเลือกต้นกล้าพันธุ์ทุเรียน การให้น้ำและปุ๋ย การป้องกันและรักษาโรค นวัตกรรมที่ใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการปลูกและดูแลทุเรียน เป็นต้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกทุเรียน เช่น ต้นทุนการเตรียมดิน ต้นทุนต้นกล้าและปุ๋ย ต้นทุนการดูแล ต้นทุนแรงงาน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผลตอบแทนและรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนปลูกทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิต

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร เช่น ปัญหาสภาพอากาศ ปัญหาด้านแรงงาน และข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาให้คะแนนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในความเหมาะสมของภาษาและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงข้อคำถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.70 และนำมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับเกษตรกรปลูกทุเรียน จำนวน 10 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) = 0.85

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ติดต่อประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขอรายชื่อเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีการบันทึกข้อมูลด้านต้นทุนและรายได้จากการขายผลผลิตในพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ประสานงานผู้นำชุมชนและนักวิชาการเกษตรอำเภอเพื่อขอลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และระยะเวลาการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อได้รับการอนุญาตให้เข้าเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายวันและเวลาล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 5 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่พื้นที่ปลูกทุเรียนของเกษตรกร ใช้เวลา 30-45 นาที

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการปลูกทุเรียนและการนำนวัตกรรมมาใช้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกทุเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผลตอบแทนและรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนปลูกทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิต นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) วิเคราะห์คำตอบจากคำถามปลายเปิด เพื่อสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามเครื่องมือทางการเงินโดยใช้วิธีคำนวณ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (The average rate of return method: ARR) ดัชนีการทำกำไร (Profitability Index: PI)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 69 เพศหญิงมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ในส่วนของระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 23 คน และการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาต้นทุนในการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนคงที่ ค่าแรงงานในการเตรียมที่ดิน และจัดการสวน ได้แก่ ค่าสำรวจที่ดินและวิเคราะห์ดิน ค่าออกแบบและวางผังสวน ค่าปรับพื้นที่สวน ค่าถางป่าและกำจัดวัชพืช ค่าไถพรวนดิน พบว่าเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 1-3 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 4,933.33-17,400.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 4-6 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 3,700.00-5,200.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 7-9 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 3,350.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 10-12 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,566.67-3,580.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 12 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,790.00 บาทต่อไร่

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่ายากำจัดศัตรูพืช ค่ายากำจัดวัชพืช ค่าน้ำมัน ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ส่งเสริมการขาย) พบว่า เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 1-3 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 7,146.67-37,235.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 4-6 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 6,998-14,117.50 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 7-9 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 8,278.75-8,405.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 10-12 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 8,082.50-13,247.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 12 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยอยู่ที่ 13,586 บาท

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าคำนวณเสื่อมราคา โดยใช้วิธีเส้นตรง พบว่า เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 1-3 ไร่ มีค่าคำนวณเสื่อมราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 525.00-2,137.50 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 4-6 ไร่ มีค่าคำนวณเสื่อมราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 316.00-562.50 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 7-9 ไร่ มีค่าคำนวณเสื่อมราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 321.25-416.25 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 10-12 ไร่ มีค่าคำนวณเสื่อมราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 224.60-385.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 12 ไร่ มีค่าคำนวณเสื่อมราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 284.50 บาท

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการผลิต ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักร ค่าดำเนินการทั่วไป พบว่า เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 1-3 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 2,833.33-5,750.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 4-6 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 1,750.00-2,750.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 7-9 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 2,250.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 10-12 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 1,020.00-1,900.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 12 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 1,425.00 บาท

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน ได้แก่ สายยางไมโคร เครื่องตัดหญ้า กรรไกรตัดแต่ง ถังยา จอบ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา สแลน กรรไกร มีดพรวน ต้นไม้ไผ่ เสียม เชือกชิงสแลน เครื่องเจาะน้ำบาดาล หัวสปริงเกอร์ พบว่า เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 1-3 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 12,466.67-22,970 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 4-6 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,618.33-11,145.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 7-9 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 5,300.00-5,440.00 บาทต่อไร่ เกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียน จำนวน 10-12 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 3,515.00-4,496.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกรกลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 12 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 2,897.00 บาท

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาผลตอบแทนในการปลูกทุเรียนพันธุ์หอมทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

การปลูกทุเรียนเป็นธุรกิจการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูงและมีความคุ้มค่าในการลงทุน โดยมีอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังในช่วง 34.34% ถึง 152.06% ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่ดีของธุรกิจนี้ เมื่อพิจารณาจากพื้นที่การปลูกทุเรียน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 ราย พบว่า

กลุ่มที่ 1 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 1-3 ไร่ เป็นกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 50-70 ต้น พบว่ามีเกษตรกรในกลุ่มนี้จำนวนทั้งสิ้น 16 ราย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ในช่วง 140,000-260,000 บาท ในขณะที่ต้นทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 80,000-239,000 บาท เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่สามสามารถให้ผลผลิตแล้ว พบว่ามีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 20,817-347,500 บาท ด้านความคุ้มค่าการลงทุน พบว่า อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) มีค่าอยู่ระหว่าง 47.36-152.06% โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

92.68% ซึ่งจัดอยู่ในระดับ “คุ้มค่ามาก” สำหรับกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก นอกจากนี้ การดำเนินงานในพื้นที่ขนาดเล็ก ยังมีความคล่องตัวสูง ต้นทุนการดำเนินงานต่ำ และสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลตอบแทนต่อหน่วยพื้นที่อยู่ในระดับสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มพื้นที่อื่น

กลุ่มที่ 2 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 4-6 ไร่ เป็นกลุ่มพื้นที่ขนาดปานกลาง มีจำนวนต้นทุเรียน ประมาณ 100-150 ต้น รวมเกษตรกร 11 ราย ผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ในช่วง 240,000-260,000 บาท ขณะที่ต้นทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 55,000-121,000 บาท เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิตแล้ว มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 95,750-289,875 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อยู่ระหว่าง 40.26-107.78% โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 73.77% จัดอยู่ในระดับคุ้มค่า แม้ว่าค่าต่ำกว่ากลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก แต่ยังสามารถถึงประสิทธิภาพด้านการจัดการสวนและผลผลิตเฉลี่ยที่สามารถสร้างผลตอบแทนได้อย่างเหมาะสมในหลายราย

กลุ่มที่ 3 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 7-9 ไร่ เป็นพื้นที่ขนาดปานกลางค่อนข้างใหญ่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 180-200 ต้น รวมเกษตรกร 2 ราย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ที่ 195,000-240,000 บาท ต้นทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 52,000-55,000 บาท เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิตแล้ว มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 202,500-225,416 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อยู่ที่ 53.77% และ 56.57% มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 55.17% ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขนาดพื้นที่เริ่มส่งผลต่อค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน การบำรุงรักษา และภาระการจัดการที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผลตอบแทนต่อไร่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็กกว่า

กลุ่มที่ 4 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 10-12 ไร่ เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 211-300 ต้น รวมเกษตรกร 5 ราย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีอยู่ในช่วง 240,000-280,000 บาท ขณะที่ต้นทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 33,000-60,000 บาท เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิตแล้ว มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 208,521-347,500 บาท อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อยู่ในช่วง 34.34-59.19% โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.64% ซึ่งถือว่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการขยายขนาดพื้นที่ทำให้ต้นทุนการจัดการสวนเพิ่มขึ้น ทั้งด้านแรงงาน การดูแลรักษา และการควบคุมคุณภาพผลผลิต อีกทั้งมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียผลผลิตที่มากขึ้น ซึ่งล้วนส่งผลให้ผลตอบแทนสุทธิและค่า ROI ลดลง

กลุ่มที่ 5 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาดมากกว่า 12 ไร่ เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด และมีเกษตรกรเพียง 1 ราย โดยพบว่าพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาดมากกว่า 12 ไร่ นี้ คือพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 20 ไร่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 400 ต้น ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 180,000 บาท ขณะที่ต้นทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 8,912 บาท เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิตแล้ว มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 141,088 บาท โดยมีค่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เท่ากับ 23.13% ซึ่งเป็นค่าต่ำที่สุดในกลุ่มทั้งหมด ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ขนาดใหญ่มากมีความซับซ้อนในด้านการบริหารจัดการสูง หากผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่อยู่ในระดับที่เพียงพอ ย่อมส่งผลให้ความคุ้มค่าของการลงทุนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินความคุ้มค่าทางการเงินการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 ราย โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดหลักทางการเงิน พบว่า

กลุ่มที่ 1 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 1-3 ไร่ ซึ่งมีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 50-70 ต้น ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อยู่ระหว่าง 14.69-63.23

เปอร์เซ็นต์ อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average Rate of Return: ARR) อยู่ระหว่าง 47.36-152.06 เปอร์เซ็นต์ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ต่อไร่อยู่ระหว่าง 70,100-304,650 ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) อยู่ระหว่าง 1.58-1.62 เปอร์เซ็นต์ และมีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) หลังจากสวนทุเรียนพันธุ์ระยองผลผลิต 2-3 ปีแล้ว พบว่าสามารถคืนทุนได้ภายในช่วง 0.88-3.37 ปีหรือประมาณ 11-40 เดือน แต่พบว่าเกษตรกร จำนวน 1 รายมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไรด์ิตดลพบ จะเห็นได้ว่าการปลูกทุเรียนในพื้นที่ 1-3 ไร่ สามารถสร้างกำไรต่อไร่ได้ค่อนข้างดี แต่ความเสี่ยงสูงกว่า เนื่องจากหากมีการจัดการไม่ดีในเกษตรกร บางราย จะทำให้ต้นทุนสูงกว่ารายได้ อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับผลตอบแทนสูงและสามารถคืนทุนได้ หลังจากเริ่มให้ผลผลิตไม่นาน

กลุ่มที่ 2 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 4-6 ไร่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 100-150 ต้น ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อยู่ที่ 24.65-46.16 เปอร์เซ็นต์ อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average Rate of Return: ARR) อยู่ที่ 40.26-107.78 เปอร์เซ็นต์ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ต่อไร่อยู่ที่ 104,070-281,430 บาท ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) อยู่ที่ 1.61-1.64 เปอร์เซ็นต์ และมีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) หลังจากสวนทุเรียนพันธุ์ระยองผลผลิต 2-3 ปีแล้ว พบว่า สามารถคืนทุนได้ภายในช่วง 0.97-1.09 ปี หรือประมาณ 11.6-13 เดือน จะเห็นได้ว่ากลุ่มพื้นที่ปลูกทุเรียนจำนวน 4-6 ไร่ มีความคุ้มค่าที่โดดเด่นที่สุดในเชิงเศรษฐศาสตร์มีผลกำไรสม่ำเสมอ ต้นทุนต่อไร่สมดุลง มีความเสี่ยงต่ำ และให้ผลตอบแทนทางการเงินสูงในระยะยาว

กลุ่มที่ 3 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 7-9 ไร่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 180-200 ต้น ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อยู่ที่ 26.13-29.61 เปอร์เซ็นต์ อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average Rate of Return: ARR) ต่อไร่อยู่ที่ 53.77-56.57 เปอร์เซ็นต์ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ต่อไร่อยู่ที่ 122,350-153,420 บาท ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) 1.61-1.62 เปอร์เซ็นต์ ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) หลังจากสวนทุเรียนพันธุ์ระยองผลผลิต 2-3 ปีแล้ว พบว่า การลงทุนสามารถคืนทุนได้ภายในช่วงเวลา 0.60-0.68 ปี หรือเพียง 7-8 เดือน แสดงให้เห็นว่าการลงทุนปลูกทุเรียนมีความสามารถสร้างกระแสเงินสดเร็ว เมื่อเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิต และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์สูงแม้ยังอยู่ในช่วงต้นของรอบการผลิตระยะยาว

กลุ่มที่ 4 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาด 10-12 ไร่ มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 211-300 ต้น ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อยู่ที่ 22.51-28.37 เปอร์เซ็นต์ อัตราผลตอบแทนถัวเฉลี่ย (Average Rate of Return: ARR) ต่อไร่อยู่ที่ 34.34-59.19 เปอร์เซ็นต์ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ต่อไร่อยู่ที่ 154,840-375,680 บาท ดัชนีความสามารถในการทำกำไร (Profitability Index: PI) อยู่ที่ 1.61-1.66 เปอร์เซ็นต์ และมีระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) เมื่อพันธุ์ระยองผลผลิต 2-3 ปีแล้ว การปลูกทุเรียนสามารถคืนทุนได้อย่างรวดเร็วภายในช่วง 0.74-1.08 ปี หรือประมาณ 9-13 เดือน สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างกระแสเงินสดสูงในทันทีหลังเข้าสู่ปีที่ให้ผลผลิต และยืนยันถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนในทุเรียนในระยะยาว

กลุ่มที่ 5 เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนขนาดมากกว่า 12 ไร่ (20 ไร่) มีจำนวนต้นทุเรียนประมาณ 3 ปีแล้ว พบว่าระยะเวลาคืนทุนอยู่ที่ประมาณ 3.68 ปี หรือประมาณ 44 เดือน แสดงให้เห็นว่าการปลูกทุเรียนในกรณีนี้มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับดี แต่ต้องใช้เวลาคืนทุนยาวกว่ากลุ่มพื้นที่อื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิสูงมาก แต่กำไรสุทธิต่อไร่เติบโตแบบคงที่ตามปริมาณผลผลิตที่เฉลี่ยต่อไร่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาด้านทุนการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี แสดงให้เห็นว่า ขนาดพื้นที่ปลูกมีผลต่อระดับต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่อย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าต้นทุนเฉลี่ยในทุกหมวด ได้แก่ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร ค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าใช้จ่ายด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีแนวโน้มลดลงเมื่อขนาดพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีต้นทุนการผลิตและแนวคิดประสิทธิภาพตามขนาด (Economies of scale) ที่ระบุว่าต้นทุนเฉลี่ยจะลดลงเมื่อสามารถกระจายต้นทุนไปยังปริมาณการผลิตที่มากขึ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรและค่าแรงงานที่สูงในกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็กสะท้อนข้อจำกัดด้านศักยภาพการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวัตถุดิบทางตรงและทางอ้อมของกรมส่งเสริมการเกษตร (2566) นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายในการผลิตที่ลดลงในพื้นที่ขนาดใหญ่สอดคล้องกับแนวคิดของ Nicholson and Snyder (2020) เกี่ยวกับประสิทธิภาพของต้นทุน

สำหรับผลการศึกษาในประเด็นผลตอบแทน พบว่าการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อยู่ในช่วง 34.34-152.06% ซึ่งสะท้อนว่าการปลูกทุเรียนเป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่มีศักยภาพและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยระดับผลตอบแทนที่แตกต่างกันตามขนาดพื้นที่ปลูกมีความสอดคล้องกับ Attrill and McLaney (2022) ที่ระบุว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เป็นตัวชี้วัดสำคัญของความคุ้มค่าการลงทุนและขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และต้นทุน โดยกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียน 1-3 ไร่ มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) สูงที่สุด เนื่องจากสามารถควบคุมต้นทุนและคุณภาพผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่กลุ่มพื้นที่ขนาดปานกลางถึงใหญ่ จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียน 4-12 ไร่ มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) ลดลงตามขนาดพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nicholson and Snyder (2020) ที่อธิบายว่าต้นทุนด้านแรงงานและการจัดการจะเพิ่มขึ้นตามความซับซ้อนของพื้นที่ อย่างไรก็ตามส่วนพื้นที่ขนาดใหญ่มาก จำนวน 20 ไร่ มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) ต่ำที่สุดสอดคล้องกับแนวคิดของ Nicholson and Snyder (2020) ซึ่งระบุว่าหากการจัดการสวนไม่สามารถรักษาประสิทธิภาพตามขนาดได้ ผลตอบแทนย่อมลดลงแม้ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่า

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 และ 16 ที่ระบุว่าการรับรู้ต้นทุนและผลผลิตต้องสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของสินทรัพย์ชีวภาพและต้นทุนสะสม ซึ่งส่งผลต่อการคำนวณกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) อย่างถูกต้อง เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มพื้นที่ขนาดเล็กจำนวน 1-3 ไร่ และปานกลาง จำนวน 4-12 ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรรัตน์ จันทร์สอน และอรุณ คงรุ่งโชค (2563) ซึ่งชี้ว่าการปลูกทุเรียนเป็นการลงทุนที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจเมื่อมีการจัดการที่เหมาะสม และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนกฤต นิมมาภิญญา (2565) ที่ระบุว่าระบบการจัดการมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการผลิตและรายได้ของเกษตรกร

ส่วนผลการศึกษาในประเด็นประเมินความคุ้มค่าทางการเงินการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ในเขตอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ชี้ให้เห็นว่าทุกขนาดพื้นที่ที่มีความคุ้มค่าตามหลักการวิเคราะห์โครงการลงทุน โดยอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) สูงกว่าอัตราคิดลด มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เป็นบวก และดัชนีความสามารถในการทำกำไรมากกว่า 1 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การตัดสินใจลงทุนตามทฤษฎีการเงินว่าการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าอัตราคิดลดและสร้างมูลค่าเพิ่มย่อมถือว่าคุ้มค่าในการดำเนินงาน ขณะเดียวกันระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PP) ที่ค่อนข้างสั้นในกลุ่มพื้นที่ 1-12 ไร่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Ross, Westerfield and Jordan (2019) ที่ระบุว่าการคืนทุนเร็วสะท้อนสภาพคล่องและ

ลดความเสี่ยงของโครงการ โดยเฉพาะธุรกิจเกษตรที่มีความผันผวนสูงของผลผลิตและราคาตลาด นอกจากนี้ความแตกต่างของผลตอบแทนระหว่างแต่ละขนาดพื้นที่ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีต้นทุนการผลิตซึ่งชี้ว่าประสิทธิภาพการควบคุมต้นทุนส่งผลโดยตรงต่อผลตอบแทน โดยพื้นที่ขนาดเล็กถึงปานกลางมีความคล่องตัวและต้นทุนแฝงต่ำ จึงให้ผลตอบแทนและระยะเวลาคืนทุนที่ดีกว่า ขณะที่พื้นที่ขนาดใหญ่มากต้องเผชิญต้นทุนการจัดการสูงกว่า ทำให้ระยะเวลาคืนทุนยาวขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอิตารัตน์ จันทร์สอน และอรุณ คงรุ่งโชค (2563) ที่ชี้ว่าความซับซ้อนในการจัดการสวนขนาดใหญ่ส่งผลต่อระยะเวลาคืนทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์

ทั้งนี้การปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเมื่อต้นทุนถูกบริหารจัดการอย่างเหมาะสม โดยต้นทุนหลักมาจากค่าแรงงานและวัสดุการผลิต ซึ่งสัดส่วนมากถึง 50-60 เปอร์เซ็นต์ของต้นทุนรวม และมีความหลากหลายตามเทคนิคและขนาดของพื้นที่ปลูก ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมีความแตกต่างกันตามการบริหารจัดการ โดยกลุ่มเกษตรกรที่บริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถคืนทุนได้ภายในช่วง 0.88-3.37 ปีหรือประมาณ 11-40 เดือนหลังจากสวนทุเรียนพันธุ์ระยองผลผลิต 2-3 ปีพร้อมอัตราผลตอบแทนสูงถึง 152.06% ส่วนเกษตรกรที่บริหารจัดการไม่ดีจะมีความเสี่ยงที่อัตราผลตอบแทนต่ำหรือขาดทุนได้ การวิเคราะห์ทางการเงินผ่านมาตรการต่าง ๆ อย่าง NPV, IRR, ARR, PI และ PP ชี้ชัดว่าการลงทุนปลูกทุเรียนมีความน่าสนใจและคุ้มค่าในระยะยาว ตราบใดที่มีการวางแผนและบริหารความเสี่ยงที่ดีตามหลักเศรษฐศาสตร์และการลงทุน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยเกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการต้นทุนผันแปร เช่น ค่าแรงงานและค่าปุ๋ย เนื่องจากเป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนสูงและส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิของการดำเนินกิจการ

1.2 ข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการลงทุนและการจัดการสวนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความแตกต่างของผลตอบแทนตามขนาดพื้นที่และการจัดการสวน เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้การลงทุนคุ้มค่าในแต่ละระดับ และศึกษาการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity analysis) เพื่อประเมินผลกระทบจากความผันผวนของราคาและปัจจัยการผลิตที่มีต่อผลตอบแทน จะทำให้เกษตรกรเข้าใจว่าการลงทุนที่แตกต่างกันในขนาดพื้นที่และการจัดการสวนนั้นมีผลต่อผลตอบแทนอย่างไร และการวิเคราะห์จะช่วยให้เข้าใจถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงราคาและปัจจัยการผลิต

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลควรเก็บรวบรวมข้อมูลระยะยาวในรูปแบบอนุกรมเวลา (Time series) เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนและผลตอบแทนอย่างต่อเนื่องและช่วยให้สามารถวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้อย่างแม่นยำ

2.3 ควรศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของการปลูกทุเรียน เช่น การใช้สารเคมี การจัดการน้ำ และการอนุรักษ์ดินเพื่อลดพิชชค่างต่อดินและน้ำ การจัดการน้ำ (การให้น้ำอย่างเหมาะสม) เพื่อป้องกันน้ำท่วมขังและรักษาความชื้น และการอนุรักษ์ดิน (การใช้ดินร่วนปนทรายที่มีอินทรีย์วัตถุ) เพื่อให้รากทุเรียนเจริญเติบโตได้ดีและป้องกันการเกิดโรค

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). **คู่มือการปลูกทุเรียนและการจัดการสวน**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2567). **รายงานสถานการณ์การส่งออกทุเรียนไทย ปี 2567**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ.
- จารุณี พงษ์พิยเดช กฤษณา รุ่งโรจน์วิเศษ และชูชาติ พ่วงสมจิตร. (มกราคม-มิถุนายน 2563). “การจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อทดแทนพืชไร่ของเกษตรกรในตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.” **วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. 9(1) : 112-133.
- ณัฐริการ์ มากท่าแซะ และพวงเพ็ญ ชูรินทร์. (2564). **การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกทุเรียนของเกษตรกร หมู่ที่ 13 ตำบลนาขา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร**. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธนภุต นิมกาญจนา และคณะ. (กันยายน-ธันวาคม 2565). “การศึกษารูปแบบการปลูกทุเรียนของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง.” **วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรและการจัดการ**. 5(3) : 16-26.
- จิตรัตน์ จันทร์สอน และอรุณ คงรุ่งโชค. (2563). **ความคุ้มค่าของการปลูกทุเรียนหมอนทองอย่างยั่งยืนในเขตภาคใต้ตอนบน**. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2567). **รายงานสภาพการผลิตและราคาสินค้าเกษตร ปี 2567**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Atrill, P., & McLaney, E. (2022). **Accounting and finance for non-specialists (12th ed.)**. Harlow : Pearson.
- Freund, C., Mattoo, A., & Antras, P. (2020). **Globalization in transition: The future of trade and global value chains**. Washington DC : World Bank.
- Goolsbee, A., Levitt, S., & Syverson, C. (2022). **Economics and policy in modern society**. New York : Pearson.
- Hornigren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2021). **Cost Accounting: A Managerial Emphasis**. London : Pearson.
- Nicholson, W., & Snyder, C. (2020). **Microeconomic theory: Basic principles and extensions (12th ed.)**. Boston : Cengage Learning.
- Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. (2019). **Fundamentals of Corporate Finance**. Ohio : McGraw-Hill Education.
- _____ . (2021). **Corporate Finance**. Ohio : McGraw-Hill Education.